

وزارت کشور

سازمان شهرداری و دهیاری های کشور

بسم الله الرحمن الرحيم

کار گروه تدوین برنامه اقدام برای روستاهای واقع در حریم شهرها

موضوع بند ۸ مصوبه شماره ۶۷۷۰۱/ت/۵۳۱۱۷ ه
مورخ ۱۳۹۵/۶/۶ هیات وزیران

روند شکل گیری کارگروه

قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی
بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری
۱۳۸۹/۱۰/۲۹

ماده ۱۶

تدوین سند راهبردی احیاء، بهسازی، نوسازی و
توانمندسازی بافت‌های فرسوده
مصوبه شماره ۷۴۹۰۰/ت/۵۴۸۶۰۱
۱۳۹۳/۷/۲ هیات وزیران

اصلاح
مصوبه

الزام به تدوین برنامه اقدام برای روستاهای
واقع در حریم شهر

بند ۸

تدوین الحاقیه سند ملی
مصوبه شماره ۶۷۷۰۱/ت/۵۳۱۱۷
۱۳۹۵/۶/۶ هیات وزیران

دستورالعمل نحوه فعالیت کارگروه تدوین برنامه اقدام برای روستاهای
واقع در حریم شهرها
مصوب جلسه ۱۳۹۵/۱۱/۵ ستاد ملی بازآفرینی

نهایی سازی برنامه اقدام

مصوبات جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۹ ستاد ملی بازآفرینی در خصوص برنامه کارگروه روستاهای واقع در حریم

- ۱. برنامه های تدوین شده در سه دسته اقدام عاجل و فوری، میان مدت و بلند مدت دسته بندی شود.
  - ۲. برنامه های تدوین شده اولویت بندی گردد.
- بر اساس موارد فوق، بازنگری در برنامه صورت گرفت و طی نامه شماره ۴۹۳۵۱ برای اعلام نظر دستگاههای مختلف ارسال شد.
- پس از اعمال نظرات دستگاههای مختلف، برنامه اصلاح شده در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۲۵ دبیرخانه کارگروهها با حضور مدیرعامل وقت شرکت بازآفرینی شهری مجدداً بررسی و نهایی گردید.

برنامه اقدام در قالب : **سه برنامه راهبردی**

۱۴ اقدام اجرایی

عنوان برنامه: پیشگیری از تصرف، تغییر کاربری، تفکیک و ساخت و سازهای غیر قانونی در اراضی حریم شهرها

ردیف	زمان بندی	فعالیت‌ها و ریز فعالیت‌ها	هدف عینی	نهاد مجری اصلی	نهاد همکار	زمانبندی اقدام	اعتبار مورد نیاز
۱	کوتاه مدت	الزام دستگاهها به حفظ و صیانت از اراضی تحت مالکیت خویش از طریق سرکشی مأمورین نصب تابلو و علائم هشدار دهنده، بهره گیری از ابزار فن آوری نوین در رصد تغییرات توپوگرافی زمین (بهره گیری از ظرفیت تصاویر ماهواره ای آنلاین و آفلاین)	حفظ اراضی حریم	معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه	همه دستگاه‌های عضو	مستمر (ارائه گزارش ۶ ماهه)	
۲		جلوگیری از صدور اسناد مالکیت برای تفکیک غیرقانونی اراضی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و دستگاههای دولتی با تمرکز بر روستاهای شهرستان مرکز استان و شهرهای بزرگ کشور در ۱۲ استان منتخب			سازمان ثبت املاک کشور	معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه شورای عالی استانها وزارت کشور (استانداری‌ها)	مستمر (ارائه گزارش سه ماهه)
۳	میان مدت	مدیریت اجرای طرح کمربند سبز با اولویت کلانشهرها (اجرای بندت ماده ۶۲ قانون برنامه ششم توسعه)	متناسب با طرح مصوب (۲۵۰۰۰ هکتار)	شهرداری‌ها	وزارت جهاد کشاورزی سازمان منابع طبیعی سازمان محیط زیست سازمان برنامه و بودجه	پنجساله (ارائه گزارش ۶ ماهه)	۵۰۰۰۰ میلیارد ریال
۴	بلند مدت	ارایه پیشنهاد برای رسیدگی به تخلفات محدوده روستاهای واقع در حریم در کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها	جلوگیری از تخلفات ساختمانی در حریم شهرها	سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	شرکت بازآفرینی شهری ایران (ستاد ملی بازآفرینی) / سازمان امور اراضی کشور / بنیاد مسکن انقلاب اسلامی / معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه	یکسال	

عنوان برنامه: رفع تعارضات قانونی و ساماندهی مدیریت حریم

ردیف	زمان بندی	فعالیت‌ها و ریز فعالیت‌ها	هدف عینی	نهاد مجری اصلی	نهاد همکار	زمانبندی اقدام	اعتبار مورد نیاز
۵	کوتاه مدت	آسیب‌شناسی تعارضات قانونی و مدیریتی روستاهای واقع در حریم	شناسایی مسائل و تعارضات	سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور	اعضای کارگروه	سه ماه	
۶	میان مدت	اعمال تبصره ۳ ماده ۳ قانون تعریف محدوده و حریم برای روستاهای واجد شرایط	الحاق نقاط سکونتگاهی واقع در حریم به شهر مجاور	وزارت کشور	وزارت راه و شهرسازی / استانداری‌ها	دو سال	
۷		امکان سنجی انتقال مدیریت روستاهای واقع در حریم کلانشهرها به شهرداری کلانشهر	جلوگیری از ساخت و سازی رویه در ... روستا	سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	اعضای کارگروه	دو سال	
۸		تعریف پست مدیر حریم در شهرداری‌های واجد شرایط با در نظر گرفتن عدم توسعه نیروی انسانی شهرداری‌ها	ایجاد هماهنگی و یکپارچگی در تصمیم‌گیری در شهر و روستا	سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	سازمان اداری و استخدامی کشور	یک سال	
۹	بلندمدت	تنقیح قوانین مربوط به مدیریت حریم شهرها با رویکرد رفع تعارضات و پیشنهاد به مراجع مربوطه جهت اصلاح قانون	اصلاح قوانین موجود	وزارت کشور	اعضای کارگروه	پنج سال	

عنوان برنامه : ساماندهی کالبدی و خدماتی

ردیف	زمان بندی	فعالیتها و ریز فعالیتها	هدف عینی	نهاد مجری اصلی	نهاد همکار	زمانبندی اقدام	اعتبار مورد نیاز
۱۰	کوتاه مدت	بازنگری در شرح خدمات طرح های هادی روستاهای واقع در حریم شهرها	تدوین شرح خدمات برای روستاهای واقع در حریم	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری / سازمان شهرداری ها / وزارت راه و شهرسازی	سه ماه	
۱۱			شرح خدمات				
۱۲	میان مدت	تهیه و بازنگری در طرح های هادی روستاهای واقع در حریم با اولویت روستاهای واقع در حریم کلانشهرها	۳۲۹ روستا	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری سازمان شهرداری ها	یکسال	بودجه سنواتی
۱۳			۹ کلانشهر				
۱۴	بلند مدت	ارتقاء شاخص های خدمات عمومی در روستاهای واقع در حریم شهرها (پسماند، بحران، فضای سبز، حمل و نقل، ایمنی و ...)	بهبود مدیریت خدمات عمومی	سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	پنجسال	

قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها (مصوب ۱۳۸۴)

ماده ۲ - **حریم شهر** عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که **نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد** و از **مرز تقسیمات کشوری** شهرستان و بخش مربوط تجاوز ننماید.

به منظور حفظ اراضی لازم و مناسب برای توسعه موزون شهرها با رعایت اولویت حفظ اراضی کشاورزی، باغات و جنگلها، هرگونه استفاده برای احداث ساختمان و تأسیسات در داخل حریم شهر تنها در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب طرحهای جامع و هادی امکانپذیر خواهد بود.

نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات که به موجب طرحها و ضوابط مصوب در داخل حریم شهر مجاز شناخته شده و حفاظت از حریم به استثنای شهرکهای صنعتی (که در هر حال از محدوده قانونی و حریم شهرها و قانون شهرداریها مستثنی میباشند) **به عهده شهرداری مربوط میباشد**، هرگونه ساخت و ساز غیر مجاز در این حریم تخلف محسوب و با متخلفین طبق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۳ - محدوده روستا عبارت است از محدوده‌های شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی که با رعایت مصوبات طرح‌های بالادست تهیه و به تصویب مرجع قانونی مربوط می‌رسد. دهیاریها کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساخت و ساز در داخل محدوده را عهده‌دار خواهند بود.

تبصره ۱ - روستاهایی که در حریم شهرها واقع میشوند مطابق طرح هادی روستایی دارای محدوده و **حریم مستقل** بوده و شهرداری شهر مجاور حق دخالت در ساخت و ساز و سایر امور روستا را ندارد.

تبصره ۲ - روستاهایی که به موجب طرح‌های مصوب جامع و هادی در داخل حریم شهرها واقع میشوند در صورت **رسیدن به شرایط شهر شدن**، شهر مستقل شناخته نشده و به صورت منفصل به عنوان یک ناحیه یا منطقه از نواحی یا **مناطق شهر اصلی** تلقی و اداره خواهند شد و برای آنها در قالب طرح‌های جامع و تفصیلی ضوابط و مقررات ویژه متضمن امکان استمرار فعالیت‌های روستایی تهیه و ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳ - محدوده روستاهای فاقد طرح هادی، با هماهنگی شورای اسلامی روستا توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در قالب بافت مسکونی روستا پیشنهاد گردیده و به تصویب مراجع قانونی مربوطه در استان میرسد.

تبصره ۴ - درآمد ناشی از ساخت و سازها و عوارض روستاهایی که در حریم شهرها قرار میگیرند اعم از روستاهای دارای طرح هادی و فاقد طرح هادی، به حساب **دهیاریهای** روستا جهت توسعه و عمران واریز میگردد.

تبصره ۵ - در هر محدوده و یا حریمی که شهرداری عوارض ساختمانی و غیره را دریافت مینماید موظف به ارائه کلیه خدمات شهری میباشد.

سرفصل‌های احصاء شده

برای اصلاح در قوانین

● ضرورت بررسی مجدد و اصلاح حریم شهرها منطبق با واقعیات اجتماعی، کالبدی و

سیاسی

● مستثنی شدن الزام محدود شدن حریم شهر به مرز سیاسی شهرستان در تهران و سایر

کلانشهرها

● واگذاری صدور پروانه ساختمانی و نظارت‌های متناظر به شهرداری با در نظر گرفتن

مقررات خاص آن منطقه (ضوابط طرح هادی) و حفظ هویت روستایی

● انحلال دهیاری‌های روستاهای واقع در حریم به دنبال واگذاری امور به شهرداری مادر

● مشارکت شورای شهر و شهرداری در انتخاب مشاور تهیه تعیین محدوده و حریم شهر